

Danmarks Omsætning med Udlandet af Land-
brugets Produkter og Hjelpestoffer
i Aaret 1905,

sammenlignet med Omsætningen heraf i tidligere Aar,

af

N. C. Christensen,

Fuldmægtig i Statens statistiske Bureau.

Samlet Oversigt.

Det er jo en noksom bekendt Sag, at Danmarks Bidrag til den udenlandske Vareomsætning i særlig høj Grad bestaar af Landbrugsprodukter. Det er imidlertid først, naar man gør sig bekendt med Oversigterne over de andre Landes Eksportomsætning, at man faar det fulde Indtryk af, hvilken enestaaende, og stadig mere udpræget, Stilling Danmark er kommet til at indtage i det internationale Varebytte i Kraft af den Forædlingsproduktion, der foregaar i det danske Husdyrbrug. Tages der Hensyn til Størrelsen, er der paa langt nær intet Land, der bringer en saadan Mængde Husdyrprodukter paa det udenlandske Marked som Danmark, eller som — paa den anden Side — forbruger en saa stor Mængde fremmed Raastof til denne Produktion. Og Forbeholdet om, at der ved Sammenligningen bør tages Hensyn til Landets Størrelse, kan endog udelades ved et enkelt, men meget vigtigt Omraade: Danmarks Udførsel af Smør er i absolutte Tal flere Gange større end Smørudførselen fra noget andet Land (eller Kolonikompleks).

Tabel 1. Værdi for Omsætningen af Landbrugsprodukter

Varerne	Udførsel af indenlandske Varer		
	1905	1904	1903
	Mill. Kr.	Mill. Kr.	Mill. Kr.
Smør.....	155.59	151.62	152.0
Fløde og Mælk	2.80	0.28	0.0
Æg	24.77	25.29	27.4
Flæsk	80.02	80.25	74.7
Heste	19.15	16.80	16.2
Hornkvæg	27.83	20.62	14.1
Faar	0.06	0.03	0.0
Svin og Grise	0.00	0.00	0.0
Kød af Hornkvæg.....	9.62	6.99	7.4
Kød af Faar	0.41	0.50	0.3
Kød af andre Dyr; Slagteriaffald o. l.....	4.78	4.50	6.0
Fedt og Oleomargarin; Margarine	2.54	2.35	1.7
Andre Madvarer af Landbrugets Husdyr*)....	0.07	0.02	0.0
Huder og Skind; Ben; Talg o. l.**)	13.17	9.67	8.7
Korn, uformalet (herunder Malt)	7.40	6.11	5.9
Korn, formalet.....	1.17	1.24	1.0
Foderstoffer***).....	0.52	0.40	0.2
Frø til Udsæd	0.55	0.48	0.4
Fremmede Gødningsmidler	.....	.....	.....
Anslaaet Værdi for Foderstof i indført Oliefrø o. l.	.....	.....	.....
Tilsammen...	350.45	327.15	316.6

*) Hovedsagelig Ost. **) Uld er ikke medregnet, da Industriomsætning
 ***) Udførselen af danske Oliekager, Melassefoder o. l. ikke medregnet,

Anm. Tabellens Opgørelse over Udførsel omfatter alle Landbrugsprodukter (Hvidkaal) og enkelte andre smaa Poster. — I Opgørelsen over Indførsel er først og Foderstoffer, Frø, Træk- og Tillægsdyr, Gødningsmidler o. s. v.); her bu til Landbruget, men disse kunne ikke særlig udskilles fra den øvrige Impbrugsprodukter, der indføres til Erstatning for den i Reglen dyrere danske Flæsk, Kvæg m. m.). At opstille en rationel Regel for, hvad der bør ta

og Landbrugets Hjelpestoffer i Aarene 1903—05.

Indførsel til Forbrug af fremmede Varer			Udførsel af indenlandske Varer større (+) eller mindre (÷) end Indførsel til Forbrug af fremmede Varer		
1905	1904	1903	1905	1904	1903
Mill. Kr.	Mill. Kr.	Mill. Kr.	Mill. Kr.	Mill. Kr.	Mill. Kr.
9.52	9.13	9.40	+ 146.07	+ 142.50	+ 142.62
0.02	0.02	0.02	+ 2.78	+ 0.26	+ 0.05
3.39	3.19	2.78	+ 21.38	+ 22.10	+ 24.65
1.04	0.54	0.94	+ 78.98	+ 79.71	+ 73.83
3.03	1.97	1.98	+ 16.12	+ 14.83	+ 14.30
2.35	1.09	0.95	+ 25.48	+ 19.53	+ 13.21
0.04	0.04	0.03	+ 0.02	÷ 0.01	÷ 0.00
0.01	0.01	0.01	÷ 0.01	÷ 0.01	÷ 0.01
0.55	0.51	0.48	+ 9.07	+ 6.48	+ 6.92
0.32	0.22	0.12	+ 0.09	+ 0.28	+ 0.26
1.50	1.70	1.34	+ 3.28	+ 2.80	+ 4.66
15.77	11.96	14.15	÷ 13.23	÷ 9.61	÷ 12.39
1.25	1.27	1.31	÷ 1.18	÷ 1.25	÷ 1.29
5.48	4.25	3.28	+ 7.69	+ 5.42	+ 5.43
64.15	67.29	55.48	÷ 56.75	÷ 61.18	÷ 49.56
8.27	8.83	8.11	÷ 7.10	÷ 7.59	÷ 7.03
48.77	39.00	40.63	÷ 48.25	÷ 38.60	÷ 40.39
5.59	7.31	6.51	÷ 5.04	÷ 6.83	÷ 6.11
6.11	4.72	4.81	÷ 6.11	÷ 4.72	÷ 4.81
2.00	2.10	2.10	÷ 2.00	÷ 2.10	÷ 2.10
179.16	165.15	154.43	+ 171.29	+ 162.01	+ 162.24

er dominerer for stærkt og dansk Faareuld ikke kan udskilles i Udførselen. Disse Varer ere Industriprodukter.

produkter af Betydning; udeladt er kun forskellige Markvækster (især Kartofler og Bælgfrø). Fremmest optaget de til det danske Landbrug indførte Hjelpestoffer (Foderkorn og Gødselsmidler) og ogsaa medregnes Landbrugsmaskiner og andre Industriprodukter, der indføres under samme Toldpositioner. Dernæst er medregnet en Del fremmede Landbrugseksport (fremmed Smør, Margarine, Margarinaastoffer, Kød og Fjerkræ), som dog, lader sig forøvrigt ikke gøre.

Dette er altsaa, hvad den internationale Handelsstatistik kan vise os. Imidlertid er jo i de forskellige Lande Salgsmængden til Udlandet eet, og den samlede Produktion, der tillige omfatter Producenternes eget Forbrug og Salget til Indlandet, noget andet. Paa Grund af Landets Lidenhed og den deraf følgende Ensartethed, om man vil Ensidighed, i Produktionsbetingelserne kan — og maa — Danmark føre en forholdsvis stor Part af sin Produktion til Udlandet. Men selv om Resultaterne fra den udenlandske Omsætning altsaa ikke uden videre kunne tages som Bevis for, at Danmark med Hensyn til Husdyrbrug er den øvrige Verden overlegen, og selv om det vel nok er en given Sag, at der i Udlandet findes Egne, hvor Husdyrbruget drives med større Udbytte end i Danmark, saa kan det alligevel dog godt være sandt, at der intet Steds findes en samlet Landstrækning af Størrelse som Danmark med et saa intensivt Husdyrbrug — en saa udviklet animalsk Industri — som her. Kun maa man søge Beviserne for eller imod en saadan Antagelse fra andre Omraader end fra Handelsstatistikken, fordi man af Udlandets Tal for Omsætning af Landbrugsvarer i Reglen faar langt mindre Besked om Husdyrbrugets Standpunkt i de forskellige Lande, end Tilfældet er for Danmarks Vedkommende.

Til en Sammenligning fra Aar til Aar angaaende vort eget Landbrugs Vilkaar, frembyder Handelsstatistikken derimod et godt Grundlag, idet man her kan holde sig alene til den danske Statistik. Da en saa stor Del af Landbrugsomsætningen foregaar paa Udlandet, kan man endog ud fra Tallene for Eksport og Import opstille et Slags Regnskab for Indtægt og Udgift, der viser, om Aaret har bragt Landbruget økonomisk Fremgang eller Tilbagegang. — En saadan Opgørelse er givet i Tabel 1, Side 530—31. For Udførselens Vedkommende er det ikke vanskeligt at fremdrage de Vareposter, der bringe Landbruget Indtægter fra Udlandet. Derimod er Indførselsstatistikken ikke specificeret paa en saadan Maade, at man kan uddrage alt, hvad der bør henregnes

under Landbrugets Udgifter. Og selv om man havde alle Detailler til Raadighed, kunde det maaske være vanskeligt nok at opnaa Enighed om, hvor langt Landbrugets Konto rækker. Hovedsagen er imidlertid, at man faar de Poster med, der ere underkastede de største Forandringer fra Aar til Aar. Foruden Importen direkte til Landbruget selv, maa ogsaa medregnes den Import, der berører dets Afsætning af Landbrugsprodukter til Landets øvrige Befolkning (Fedevarer af forskellig Slags, Brødkorn etc.).

Det fremgaar af Tabellen og den dertil knyttede Anmærkning, hvilke Varer man har været i Stand til og anset det for rimeligt at tage med i Opgørelsen. Totalbeløbene for Ud- og Indførsel af de medregnede Landbrugsvarer ere opførte i Tabellens nederste Rubrik tiligemed Beløbene for det fremkomne Overskud. Tager man Summabeløbene fra de tilsvarende Opgørelser for tidligere Aar, saa langt tilbage saadanne Opgørelser foreligge i Tidsskriftet, faar man følgende Oversigt over Hovedresultaterne i Landbrugsomsætningen i Aarene 1897—1905:

	Udførsel.		Indførsel.		Udførselsoverskud.
1905	350.5 Mill. Kr.		179.2 Mill. Kr.		171.3 Mill. Kr.
1904	327.2 —		165.2 —		162.0 —
1903	316.7 —		154.4 —		162.3 —
1902	285.5 —		163.8 —		121.7 —
1901	260.6 —		140.3 —		120.3 —
1900	249.5 —		131.7 —		117.8 —
1899	242.2 —		130.2 —		112.0 —
1898	217.2 —		113.4 —		103.8 —
1897	211.2 —		105.0 —		106.2 —

Det er en ganske overordentlig stærk Stigning, der er foregaaet i Udførselen i denne Periode, idet Udførselsværdien, som første Kolonne udviser, er stegen med 66 pCt. En Stigning med to Tredjedele i Løbet af otte Aar behøvede ganske vist ikke at være paafaldende, hvis det drejede sig om et begrænset og specielt Vareomraade. Men her, hvor Talen er om alle Landets Hovedomraader

for Eksportproduktion under eet, fortjener den i højeste Grad Paaagtning. Af endnu større Betydning end Forøgelsen af Udførselen er Forøgelsen af Udførselsoverskudet, der er gaaet op med 65 Mill. Kr., omtrent samme forholdsvise Stigning som for selve Udførselsværdien*). Det forøgede Arbejde har altsaa hjembragt sin rigelige Løn.

Hovedparten af Forøgelsen saa vel i Udførselsværdien som i Overskudet er hidført ved vort Landbrugs egen Udvikling og betegner altsaa Fremskridt, der kunne regnes at være varige, saa længe Vilkaarene paa det udenlandske Marked ikke forandres. En Del af Stigningen maa dog tilskrives mere tilfældige Omstændigheder. Ved Periodens Begyndelse vare flere af Udførselspriserne temmelig lave, medens der i 1905 vare gode, paa enkelte Omraader endog kulminerende Priser. Endvidere var Kød- og Kvægdørselen i 1897 stærkt hæmmet af Vanskelighederne fra tysk Side, medens Eksportørerne ved Periodens Slutning forlængst vare blevne fortrolige med disse Hindringer.

Det er, som før nævnt, af tilfældige statistiske Grunde, at der i Tabel 1 er taget netop de sidste 8 Aar i Betragtning. En Opgørelse, der gaar tilbage til 1874, er med-

*) Forøvrigt maa man kun med en vis Forsigtighed anvende de forskellige Opgørelser til Procentræsonnementer og indbyrdes Sammenligninger, da Tallene jo ikke give Helhedsopgørelser, men kun angaa den udenrigske Omsætning. Dette gælder saa vel Hovedtallene som Tallene for de enkelte Varer. — Naar saaledes Overskudet i 1897 var lidt over, men i 1905 lidt under 50 pCt. af selve Udførselsværdien, da er dette en relativ Tilbagegang, som der ikke er nogen Anledning til at fæste Opmærksomheden ved; i forrige Tider, da Udførselen bestod af Korn og af Kvægavlsprodukter, næsten udelukkende frembragt paa hjemmeavlet Foder, var Overskudet henimod 100 pCt. af Udførselen. Udførselen af Flæsk var i 1905 14 pCt. lavere end i 1904, men Procentnedgangen for den samlede Flæskeproduktion kan næppe regnes at have været fuldt saa stor, forudsat at Udførselsmængden er rigtig angivet i begge Aar. Ved Sammenligninger mellem Smørudførselen nu og tidligere maa der tages Hensyn til, at der nu aarlig forbruges ca. 50 Mill. Pd. Margarine. O. s. v.

delt i nedenstaaende Tabel 2. Denne Opgørelse er, navnlig paa Importsiden, noget mindre omfattende end Tabel 1; dens Overskudsbeløb er derfor lidt større end de tidligere anførte, men følge dog omtrent samme Bevægelse i de for begge Tabeller fælles Aar. For Aarene 1874—1900 ere Tallene her opgjorte efter femaarige Gennemsnit (undtagen for de første to Aar); men en Tabel for hvert enkelt Aar findes i Tidsskriftets forrige Aargang, Side 375.

Tabel 2.

Værdi for Omsætningen af Landbrugsvarer*) i
1874—1905.

	Værdi for Udførselsoverskud af			Værdi for Indførselsoverskud af			Overskud	
	Levende Dyr	Fedevarer	Til-sammen	Kornvarer	Foderstoffer	Til-sammen		
	1	2	3	4	5	6		
	Mill. Kr.	Mill. Kr.	Mill. Kr.	Mill. Kr.	Mill. Kr.	Mill. Kr.	M. Kr.	
1905	41.6	250.8	292.4	63.9	48.0	111.9	180.5	
1904	34.3	246.5	280.8	68.8	38.1	106.9	173.9	
1903	27.8	242.2	270.0	56.6	39.9	96.5	173.5	
1902	21.6	215.0	236.6	63.2	39.6	102.8	133.8	
1901	17.5	196.2	213.7	53.3	28.0	81.3	132.4	
Gennemsnit af	18 ⁹¹ / ₀₅	28.6	230.1	258.7	61.2	38.7	99.9	158.8
	18 ⁸⁶ / ₀₀	19.8	162.9	182.7	46.4	19.4	65.8	116.9
	18 ⁹¹ / ₉₅	33.5	107.1	140.6	24.8	15.4	40.2	100.4
	18 ⁸⁶ / ₉₀	34.5	65.8	100.3	10.3	13.3	23.6	76.7
	18 ⁸¹ / ₈₅	49.8	30.1	79.9	÷ 3.0	7.9	4.9	75.0
	18 ⁷⁶ / ₈₀	43.6	21.9	65.5	÷ 27.8	3.3	÷ 24.5	90.0
	18 ⁷⁴ / ₇₅	39.8	36.1	75.9	÷ 31.6	2.1	÷ 29.5	105.4

*) Under Fedevarer er regnet Kød, Flæsk, Smør, Fløde og Mælk, Æg, Fedt og Oleomargarin; under Foderstoffer Klid, Oliekager og Glutenfoder (der er taget Hensyn til Udførselen af danske Oliekager).

Man skal ikke komme ind paa en nærmere Omtale af Tabellen og de Resultater, den udviser; Sproget i dens Tal er tydeligt nok og stemmer overens med, hvad der er velkendt. Kun bør der peges paa, at det mest iøjne-faldende Spring i hele den over 30 Aar omfattende Række er Overskudsstigningen paa 40 Mill. Kr. i 1903 (jfr. den udførligere Tabel i forrige Aargang); men det fortjener ogsaa en høj Grad af Opmærksomhed, at der ikke paa dette voldsomme Opsving fulgte et Tilbageslag i 1904 og 1905. Opgangen i 1903 stod nemlig i Forbindelse med et Par fortrinlige Høst- og Føderaar, medens 1904 gennemgaaende og 1905 for en Del vare uheldige Aar i denne Henseende.

Gaa vi atter tilbage til Tabel 1 og betragte Aaret 1905 i Sammenligning med sin nærmeste Forgænger 1904, finde vi en Stigning i Landbrugets Udførselsoverskud paa ca. 9 Mill. Kr. Udførselen steg nemlig med 23 Mill. Kr., Indførselen kun med 14 Mill. Kr. — Der var, da Aaret begyndte, ikke megen Udsigt, at der skulde opnaas et saadant Resultat, i hvert Fald ikke, naar man kun tog Landets egne Forhold i Betragtning. Korn- og Foderstofbeholdningerne vare forholdsvis smaa efter foregaaende Aars Høst, og Svineavlen, der afgiver Landets næststørste Eksportværdi, hæmmedes stærkt af Stivsygen. Fremgangen er da ogsaa hovedsagelig hidført fra det udenlandske Marked. I England havde de industrielle Forhold i de nærmest forudgaaende Aar været trykkende; Arbejdsløsheden var derfor særlig stor, og Købeevnen formindsket hos en stor Mængde af Kunderne til de danske Varer. Dette bedredes kendeligt i 1905, og hertil kom, at der var Tilbagegang i Tilførslerne, ikke alene fra Danmark, men ogsaa fra flere andre Lande som Følge af den vidt udbredte Tørke i 1904. I Tyskland bragte 1905 et stærkt økonomisk Opsving paa mange industrielle Omraader, medens Landbrugsproduktionen ogsaa her var hæmmet fra det foregaaende Aar; desuden bi-

drog den forestaaende Toldforhøjelse (fra 1. Marts 1906) sikkert ogsaa til, at Indførselen blev forceret.

Følgen af alt dette blev stigende Priser paa saa godt som alle vore Udførselsprodukter. Samtidig maatte ganske vist vor egen Import af Landbrugets Hjælpstoffer betales dyrere, men det samlede Resultat af Prisbevægelsen blev dog et stort Overskud. I nedenstaaende Oversigt er Udførsels- henholdsvis Indførselsmængden i 1905 multipliceret med Forskellen mellem Priserne i 1905 og i 1904, og Tabellen angiver altsaa, hvad Prisstigningen har haft at betyde paa de vigtigste Indtægts- og Udgiftposter*).

Beregning over Prisstigningens Betydning i 1905.

For Udførsel		For Indførsel	
	Mill. Kr.		Mill. Kr.
af Smør og Fløde.....	7.1	af Hvede, Rug og Havre ..	1.4
- Flæsk	11.0	- Byg.....	1.3
- Kød af Hornkvæg.....	0.9	- Majs	1.3
- Heste	0.3	- Klid	0.7
- Æg	0.3	- Oliekager.....	3.7
- Byg	0.5	- Fedt og Oleomargarin ..	1.3
- Skind og Huder.....	1.6		
Tilsammen...	21.7	Tilsammen ...	9.7

Prisforhøjelsen for de her nævnte Varer har, som det ses, bragt en Indtægtsforøgelse paa henimod 22 Mill. Kr. og en Udgiftsforøgelse paa henimod 10 Mill. Kr., d. e. en Nettogevinst paa ca. 12 Mill. Kr.; og da Totaloverskudets Stigning i Følge Tabel 1 kun var 9 Mill. Kr., vilde Landbrugsomsætningen i 1905 altsaa have vist en

*) Naturligvis har man ikke ved en Beregning som ovenstaaende udtømt Prisbevægelsens Virkninger. En Prisforhøjelse paavirker jo ogsaa selve Mængden; i Almindelighed set fremmer den Udførselen og hæmmer den Indførselen, men ved en Forædlingsproduktion, som her, paavirke Ind- og Udførsel tillige gensidig hinanden. — Desuden angiver den anvendte Prisforskel Stigningen i Gennemsnitsværdi, ikke Prisniveauets Stigning. Til Eksempel kan nævnes, at Kvæg ikke er regnet med i Tabellen, fordi Gennemsnitsprisen formentlig omtrent var uforandret, skønt Priserne i og for sig vare stigende.

Tilbagegang paa et Par Millioner Kroner, hvis Priserne havde været de samme som i 1904.

Medens Prisbevægelsen næsten overalt gik i samme, d. e. i opadgaaende, Retning, var der megen Uensartethed med Hensyn til Mængdeforskydningerne; de virkelige Forandringer i Ud- og Indførselsværdierne ere derfor ved adskillige af Vareposterne endog modsatte af dem, som den nys givne Oversigt vedrørende Prisdifferencen angiver. Forandringerne i Mængde og Pris ved hver enkelt af Hovedartiklerne ere fra 1904 til 1905 gaaede i nedenanførte Retninger:

Udførsel af Smør: Nogen Nedgang i Mængden af Smør, men omtrent opvejet af forøget Udførsel af Fløde (og Sødsmælk); Opgang i Pris.

Indførsel af animalske Fedtstoffer til Erstatning af Smør: Opgang i Mængde og Pris for Oleomargarin, Margarine, Neutrallard o. l.; nogen Nedgang i Forbrugsmængden af fremmed Smør.

Udførsel af Æg: Nogen Nedgang i Mængde og Opgang i Pris.

Udførsel af Flæsk: Nedgang i Mængde, Opgang i Pris.

Udførsel af levende Hornkvæg: Meget stærk Opgang i Udførselsantallet, men en noget mindre Stigning i Udførselsoverskudet paa Grund af forøget Indførsel. Højere Priseniveau, men Nedgang i Gennemsnitskvalitet paa Grund af den store Tilvækst i Antallet.

Udførsel af Kød af Hornkvæg: Opgang i Mængde og Pris.

Udførsel af Heste: Opgang i Antal og Pris; en noget mindre Stigning i Udførselsoverskudet paa Grund af forøget Indførsel.

Indførsel af Hvede og Rug samt Malt: Nedgang i Mængde, Opgang i Pris.

Indførsel af Foderkorn: Opgang i Mængde af Majs, men en dertil svarende Nedgang i Mængde af Byg og Havre; Opgang i Pris for alle tre Sorter.

Indførsel af Foderstoffer: Opgang i Mængde og Pris for Oliekager og Klid.

Udførsel af dansk Byg: Opgang i Mængde og Pris.

Hvad disse Forandringer have udgjort i Penge, kan ses af Tabel 1. Tallene i denne Tabel bedes endvidere taget in mente ved de efterfølgende specielle Oversigter for Omsætningens Hovedgrupper. Ved disse Oversigter henvises tillige til de tidligere Hefters Specialberetninger for 1905 om Landbrugets enkelte Grene (Afhandlingerne om Mælkeribruget, Hesteavl, Planteavl, Husdyrbruget m. fl.) samt til den almindelige Oversigt i første Hefte. Da der herigennem er bragt en Række statistiske Data, skulle disse nedenfor kun kortelig resumeres og lejlighedsvis suppleres. I et senere Hefte vil der, efter Aftale med Redaktionen, blive givet en udførligere Redegørelse for en af Landbrugsomsætningens Hovedgrupper.

Endnu skal af handelsstatistiske Totalopgørelser meddeles nedenstaaende Værdier for Hovedgrupperne i Danmarks samlede Udførsel i 1904; for 1905 er den endelige Opgørelse endnu ikke foretaget. Opgørelsen for Landbrugsudførselen er lidt udførligere end i Tabel 1.

Værdi for Udførsel af indenlandske Varer i 1904.

Landbrugsprodukter	331 Mill. Kr.
Fiskeriprodukter	7 —
Industriprodukter o. l.	21 —
Samlet Udførselsværdi...	359 Mill. Kr.

Landbrugseksporten afgiver altsaa ca. 92 pCt. af den samlede Værdi for Udførsel fra den danske Produktion. I Betragtning af, at Opgørelserne ere fuldstændigst for Landbrugsvarernes og Fiskeriprodukternes Vedkommende, bør man dog regne med en noget højere Andel for den industrielle Udførsel.

Smør, Flæsk, Æg.

Af Smør udførtes i 1905: 159.7 Mill. Pd. (hvoraf 4.4 Mill. Pd. i hermet. Emb.) til en Værdi af 155.6 Mill. Kr. I 1904 udførtes 163.1 Mill. Pd. (151.6 Mill. Kr.); Formindskelsen i Eksportmængden opvejes omtrent af den

nyopkomne Fløde- og Mælkeudførsel, i 1905 8.53 Mill. Pd. Fløde og 9.96 Mill. Pd. Mælk. Da Smørprisen steg med ca. 5 pCt., har den samlede Udførsel fra Mælkeribruget haft en Merværdi paa $6\frac{1}{2}$ Mill. Kr. Omsættes den udførte Fløde og Mælk til Smør, har Smøreksperten i Genemsnit af de tre sidste Aar, hvor den har holdt sig omtrent paa samme Størrelse, udgjort aarlig 162 Mill. Pd. mod 132 Mill. Pd. i 1900—1902. Foruden dansk Smør blev der udført 26.6 Mill. Pd. fremmed (svensk og russisk) Smør; i 1904 og 1903 var Genudførselen henholdsvis 32.7 og 37.6 Mill. Pd., og der er altsaa en betydelig Tilbagegang i denne Omsætning. — Af Flæsk udførtes i 1905 159.6 Mill. Pd. (hvoraf 2.0 Mill. Pd. fersk) mod 185.4 Mill. Pd. i 1904; der var saaledes en Nedgang paa ca. 25 Mill. Pd., der kom som en ret naturlig Reaktion overfor en vistnok for stærk Produktionsstigning i 1904, men som desuden forstærkedes ved Stivsygen og andre uheldige Forhold for Svineavlen. Som Følge af Prisstigning var Udførselsværdien i 1905, 80.0 Mill. Kr., kun lidet lavere end i 1904. Foruden de danske Varer udførtes i 1905 ca. 9 Mill. Pd. fremmed Flæsk (svensk Flæsk til England, amerikansk Flæsk til østlige Havne). Under Udførselen fra Svineavlen kommer ogsaa den største Part af udført Slagteriaffald, hvoraf for 1905 skal nævnes: 12.3 Mill. Pd. Hoveder og Tæer af Svin, 8.2 Mill. Pd. Tarme og Maver, 7.8 Mill. Pd. Lever, Hjerter m. m. (Plucks). Værdien herfor udgør tilsammen 4 à 5 Mill. Kr. — Af danske Æg udførtes i 1905 20.7 Mill. Snese (samt 1.8 Mill. Snese fremmede Æg) til en Værdi af 24.8 Mill. Kr. Æggeudførselen kulminerede i 1903 med 23.2 Mill. Snese (foruden Genudførselen).

Eksporten af Smør, Flæsk og Æg gaar for den allerstørste Part til Storbritannien, og omvendt regner dette Land Danmark blandt sine Hovedleverandører for alle tre Artiklers Vedkommende. Denne de to Landes gensidige Betydning for hinanden i Forhold til andre Lande fremgaar af følgende to Oversigter.

Danmarks Udførsel af indenlandske Varer i 1905 gik til følgende Lande:

	Smør	Flæsk	Hoveder o. l. af Svin	Æg
	Mill. Pd.	Mill. Pd.	Mill. Pd.	Mill. Pd.
Storbritannien	151.2	153.5	11.7	20.6
Tyskland	7.9	5.2	0.5	0.0
Norge	0.0	0.7	0.1	0.1
Andre Lande	0.6	0.2	0.0	0.0
Ialt...	159.7	159.6	12.3	20.7

Indførselen til Storbritannien og Irland fordelte sig i 1905 og i Begyndelsen af 1890erne mellem Afsendelseslande paa følgende Maade:

Fra	Smør Tusind Cwt.		Fra	Bacon Tusind Cwt.		Fra	Æg Mill. Sæse	
	1905	1893		1905	1893		1905	1893
Danmark.....	1630	935	Danmark.....	1472	712	Danmark.....	23.2	6.5
Rusland.....	461	54	Amerik. foren.			Rusland.....	45.7	9.1
Australien....	751	172	Stater.....	2755	2177	Tyskland.....	13.1	12.7
Canada	292	43	Canada	1191	194	Frankrig.....	9.4	22.9
Frankrig.....	348	468	andre Lande .	81	116	Belgien	12.9	12.2
andre Lande .	666	655				andre Lande .	8.6	2.8
Ialt...	4148	2327	Ialt...	5499	3199	Ialt...	112.9	66.2

De danske Varer betales, paa ganske faa Undtagelser nær, højere end Indførselen fra de andre Lande, og Danmarks Andel i Indførselsværdien skulde altsaa være højere end den ovenfor angivne Andel i Mængden; Tallene for Danmark indbefatter imidlertid, navnlig ved Smør, en Del Transit af svenske og russiske Varer.

Tyskland har hidtil kun i forholdsvis ringe Grad været Køber af dansk Smør, Flæsk og Æg; en Del af Udførselstallet til Tyskland af disse Varer er tilmed gaaet til Hamborg til Skibsforsyning (toldfri) eller til Videreforsendelse (hermetisk Smør). I det sidste Par Aar, og navnlig i 1905, er der til selve Tyskland sendt betydelig mere Smør end ellers; men denne Eksport har til Dels været af en tilfældig og ustabil Karakter; fem Sjettedele af Udførselen i 1905 af Smør i almindelig Emballage, ialt 5.2 Mill. Pd., faldt paa Aarets første Halvdel; Fløde- og Mælkeeksporten tog derimod især Fart i sidste Halvaar.

Heste; Kvæg og Kød.

Her er det Tyskland, der er langt den største blandt vore Aftagere i Udlandet og næsten lige saa dominerende, som England er det ved de tre førstnævnte Artikler. Tyskland har taget mod de senere Aars Stigning i Eksporten, medens Udførselen til de andre Lande har stagneret eller endog er gaaet tilbage under Paavirkning af de høje Priser fra Tyskland. Til Tyskland gik i 1905 hele Hornkvægsudførselen, fraregnet nogle Avlsdyr til Rusland, hele Hesteudførselen, fraregnet ca. 1100 Stkr. billigere Heste til England og et Par Hundrede til andre Nabolande, samt endelig fem Sjettedele af Kød af Hornkvæg og Hovedparten af forskellige Biprodukter fra Slagterierne, heriblandt Skind og Huder (af hvilke sidste dog en Del gaar videre over Hamborg til andre Lande). Kun Kød af Faar og Beder (ialt knap 1 Mill. Pd.) gik næsten udelukkende til England. — Nærmere statistiske Detailler ere meddelte S. 281 og 341 i J. Jensens og Axel Appels Afhandlinger, og kun Hovedtallene for Ud- og Indførsel skulle derfor anføres her. I de meddelte Tal er udeladt Transitten; denne er forsvindende for levende Dyr og fersk Kød, medens der af ikke fersk Kød (amerikansk Oksekød, islandsk Faarekød m. m) gaar en Del i Transit over Kjøbenhavn.

I 1905 udførtes 29421 Stkr. Heste (heraf 1994 Føl) mod 26137 Stkr. i 1904; Indførselen var ogsaa stigende, nemlig 9661 mod 6388 Stkr. Værdien for Udførselsoverskudet i 1905 var 16.1 Mill. Kr., hvad der var 1.3 Mill. Kr. højere end i Fjor. — Af Hornkvæg udførtes 123,679 Stkr. mod henholdsvis 92058 og 62929 Stkr. i 1904 og 1903, altsaa næsten Fordobling i Løbet af to Aar. Samtidig steg ogsaa — dog i mindre Grad — Udførselen af slagtet Hornkvæg, idet der i 1905 udførtes 30.9 Mill. Pd. (heraf 28.1 Mill. Pd. fersk Kød) mod henholdsvis 25.2 og 23.3 Mill. Pd. i de to foregaaende Aar. Regnes hvert Stk. udført levende Hornkvæg at repræsentere henimod 500 Pd. salgbart Kød, faas følgende Oversigt over Hornkvægs-eksporten (levende og slagtet):

1905	90	Mill. Pd. salgbart Kød,		
1904	70	—	—	—
1903	54	—	—	—
1901—02 gnstl.	48	—	—	—
1897—98	45	—	—	—

Totaleksporten var altsaa dobbelt saa stor i 1905 som i 1897—98, hvorved det dog maa erindres, at Udførselen den Gang var paa et Minimum. — En mindre Del af de senere Aars Udførselsstigning opvejes ved forøget Indførsel af svensk Kvæg, især til Kjøbenhavns Marked; endvidere indføres nogle Hundrede Avlsdyr. Ialt indførtes i 1905 12651 Stkr. Hornkvæg (hvoraf $\frac{1}{6}$ var Kalve) mod 5931 Stkr. i 1904 samt ca. 2 Mill. Pd. Kød af Hornkvæg, hovedsagelig ikke fersk Kød. Det samlede Udførselsoverskud for levende og slagtet Hornkvæg havde i 1905 en Værdi af $34\frac{1}{2}$ Mill. Kr. og var $8\frac{1}{2}$ Mill. Kr. højere end i 1904. — Af Faar indførtes 2464 Stkr. i 1905 og udførtes kun 1736 Stkr. Af fersk Faarekød var der en Udførsel (til England) paa ca. 1 Mill. Pd.; af ikke fersk Faarekød indføres der ret betydelige Mængder fra Island; Adskillelse mellem hvad der forbruges her i

Landet, og hvad der genudføres, lader sig her ikke nøjagtig foretage.

Endnu skal kun henpeges paa den ret betydelige Indtægt, som Husdyrbruget afgiver gennem Salget af de animalske Biprodukter, der ikke ere Næringsmidler, og hvoraf den langt overvejende Del hidrører fra Skind og Huder. Paa Grund af stærk Prisstigning og forøget Mængde steg Udførselsoverskudet i 1905 med over 2 Mill. Kr. og udgjorde godt $7\frac{1}{2}$ Mill. Kr.

Kornvarer og Foderstoffer.

Hovedtrækkene i Danmarks Importomsætning af Kornvarer og Foderstoffer i 1905 var, som før nævnt, Prisopgang over hele Linjen (naar man regner efter Gennemsnittet for hele Aaret af de til Udlandet betalte Priser), og hvad Mængden angaar, Forøgelse for Oliekager, Klid og Majs, men Nedgang for alle de Kornsorter, der avles her i Landet. Den samlede Værdi i 1905 for Indførselsoverskudet af Korn og Foderstoffer var 112 Mill. Kr. mod 107 Mill. Kr. i 1904, altsaa en Stigning paa 5 Mill. Kr., (jfr. Tabel 2, Side 532). Prisstigningen alene fremkaldte en Udgiftsstigning paa ca. 8 Mill. Kr., og Mængdeforskydningerne vilde altsaa have bragt en Besparelse paa 3 Mill. Kr., hvis Priserne ikke vare stegne. En forholdsvis stor Del af Mængdenedgangen falder ganske vist paa Mel og Malt, der kun mere indirekte hører under Landbrugsomsætningen, men følgende Oversigt viser, at der, naar de andre Grupper tages under eet, ogsaa for disse har været Mængdenedgang i 1905, dog kun ca. 25 Mill. Pd.

	Indførselsoverskud i Mill. Pd.			
	1905	1904	1903	1902
Uformalet Korn og Bælgsæd.....	1157.3	1299.3	1019.7	1160.1
Formalet Korn samt Malt.....	93.4	114.4	118.2	93.4
Klid.....	134.7	93.0	101.5	151.8
Oliekager.....	757.1	678.3	696.9	589.7
Majsglutenfoder.....	2.5	4.0	2.6	13.7
	2145.0	2189.0	1938.9	2008.7

Man kunde forøvrigt i 1905 snarere have ventet Forøgelse end Formindskelse i den samlede Indførselsmængde af Korn og Foderstof. I 1904 var der rigelige Forraad at tære paa fra det foregaaende Aars gode Høst, medens ganske det modsatte var Tilfældet i 1905. I Professor Bøggilds Indførselsoversigt (Side 212), der er opgjort efter Landbrugsaaarene, vil man da ogsaa se, at Importen var stigende i 1904—05, og at dette Landbrugsaar i det hele taget staar med en større Import til Landbruget end noget tidligere Aar. Nedgangen falder altsaa paa Aarets sidste Del, hvor Indførselen var mindre end i de tilsvarende Tidsrum af de nærmest forudgaaende Aar. Maaske have de højere Priser bidraget til at formindske Indførselen i sidste Halvaar, maaske ogsaa Høst- og Græsningsforholdene. Men forøvrigt vil det være endnu vanskeligere i 1905 end i andre Aar at slutte sig til, hvilken Indvirkning Landets egen Produktion af Korn og Foderstof vil faa paa Tilførselen ude fra, eftersom Udbyttet baade af Korn- og Fodermarkerne var saa overordentlig ulige fordelt Landet over. I nedenstaaende Oversigter er angivet Udbyttet af Hovedafgrøderne i de sidste fem Aar og meddelt en Sammenligning efter Landsdele mellem Udbyttet i 1905 og i Gennemsnit af 1901—04. (Udbyttet af hver enkelt Kornsort i 1901—04 er i Tabellen øverst paa næste Side sat = 100.)

af	Høstudbyttet				
	1905	1904	1903	1902	1901
Hvede..... Mill. Pd.	222	234	237	247	51
Rug..... —	999	859	1002	975	862
Byg..... —	1007	1082	1111	1109	1060
Havre..... —	1158	1354	1460	1448	1327
Blandsæd..... —	474	508	533	526	515
Ialt Mill. Pd....	3860	4037	4543	4305	3815
Hø..... Mill. Læs	3.23	3.24	3.42	3.37	3.34
Udbytte pr. Td. Land af Foderroer..... Tdr. ca.	270	245	278	ca. 235	ca. 245
Tidsskrift f. Landøkonomi. 1906.				35	

Høstudbyttet i 1905 i pCt. af Gnst.
af 1901—04.

	Øerne.	Jylland.	Hele Landet.
Hvede	114	119	115
Rug	105	110	108
Byg	96	87	92
Havre	101	73	83
Blandsæd	100	78	91
Tilsammen...	101	86	94

Vintersæden gav altsaa baade paa Øerne og i Jylland et godt Udbytte i 1905. Af Vaarsæden gav Øerne omtrent Middelhøst, men Jylland langt derunder. Det er jo bekendt nok, at der i store Strækninger af Halvøen var ligefrem Misvækst paa Havremarkerne, og denne Kornsort staar da ogsaa med langt det laveste Udbytte.

Nedenstaaende Tabel angiver Indførselsoverskudet af de enkelte Kornsorter. Særlig at mærke er Tilbagegangen for Brødkorn (Hvede og Rug), hvor man maa tage uformalet og formalet Korn under eet og desuden for sidstnævnte regne med Formalingssvindet. Gør man dette, staar 1905 næsten helt igennem med det laveste Importtal for Hvede og Rug i de sidste fire Aar.

	Indførselsoversk. i Mill. Pd.				Udførsel
	1905	1904	1903	1902	1905
Hvede, uformalet	174.4	192.8	144.1	170.4	13.3
— formalet	45.1	55.0	64.8	57.0	4.1
Rug, uformalet	244.9	318.4	269.5	270.7	3.2
— formalet	25.9	30.3	21.7	20.9	7.6
Byg, uformalet	113.0	224.8	115.4	44.7	92.7
Malt, —	2.8	12.7	17.0	4.3	2.4
Majs, —	545.6	465.8	440.5	622.1	»
Havre	63.9	84.3	40.4	40.7	4.9

Tabellens sidste Kolonne angiver Udførselen af i den land sk Korn. Denne er ikke ubetydelig for Byggens Vedkommende, hvor der forøvrigt var Stigning i 1905. Den ringe Udførsel af de andre Sorter gaar for en Del til Bilandene, en Del gaar dog ogsaa til vore nordlige Nabolande.